

Філософія культури і цивілізації

Філософія культури

- філософське знання про сутнісні засади культури як процесу й цілісності її архетики, закономірності та перспективи розвитку.

Термін “філософія культури” був запроваджений Адамом Мюллером.

Існує великий перелік варіантів **тлумачення поняття "культура"** що свідчить про багатогранність культури як явища.

Термін "культура" походить від латинського слова "cultura", що означає "обробіток", "догляд" ґрунту, вказує як на перетворюючу активність людини щодо природи, так і на вміння, майстерність, які людина виявляла у праці.

На відміну від природи, світ культури сприймається як надбання зусиль людини. Тобто культурою є все, що не є природою.

Людина створює світ культури і живе у ньому.

Культурогенез у контексті антропогенезу здебільшого розглядається як зародження

- матеріальної культури,
- духовної культури,
- культури людських відносин.

Проблема буття культури задана буттям людини у світі.

Культуру як явище можна розглядати у двох
аспектах:

- як те, що виокремлює людину з природи, що є формою адаптації людини до природи (за таких умов культура постає як система здатностей людини, завдяки яким вона налагоджує свої стосунки з природою);
- як узагальнюючу характеристику людини, певний щабель її саморозвитку, зовнішній вияв духовної сутності людини (в цьому сенсі культура постає як людиновимірність).

Культура – увесь, за винятком природи, мовно та символічно відтворений і “репрезентований” (штучний, позаприродний) світ, що охоплює різноманітність видів, засобів і результатів активної творчої діяльності людини, спрямованої на освоєння, пізнання і зміну навколишньої реальності та самої себе.

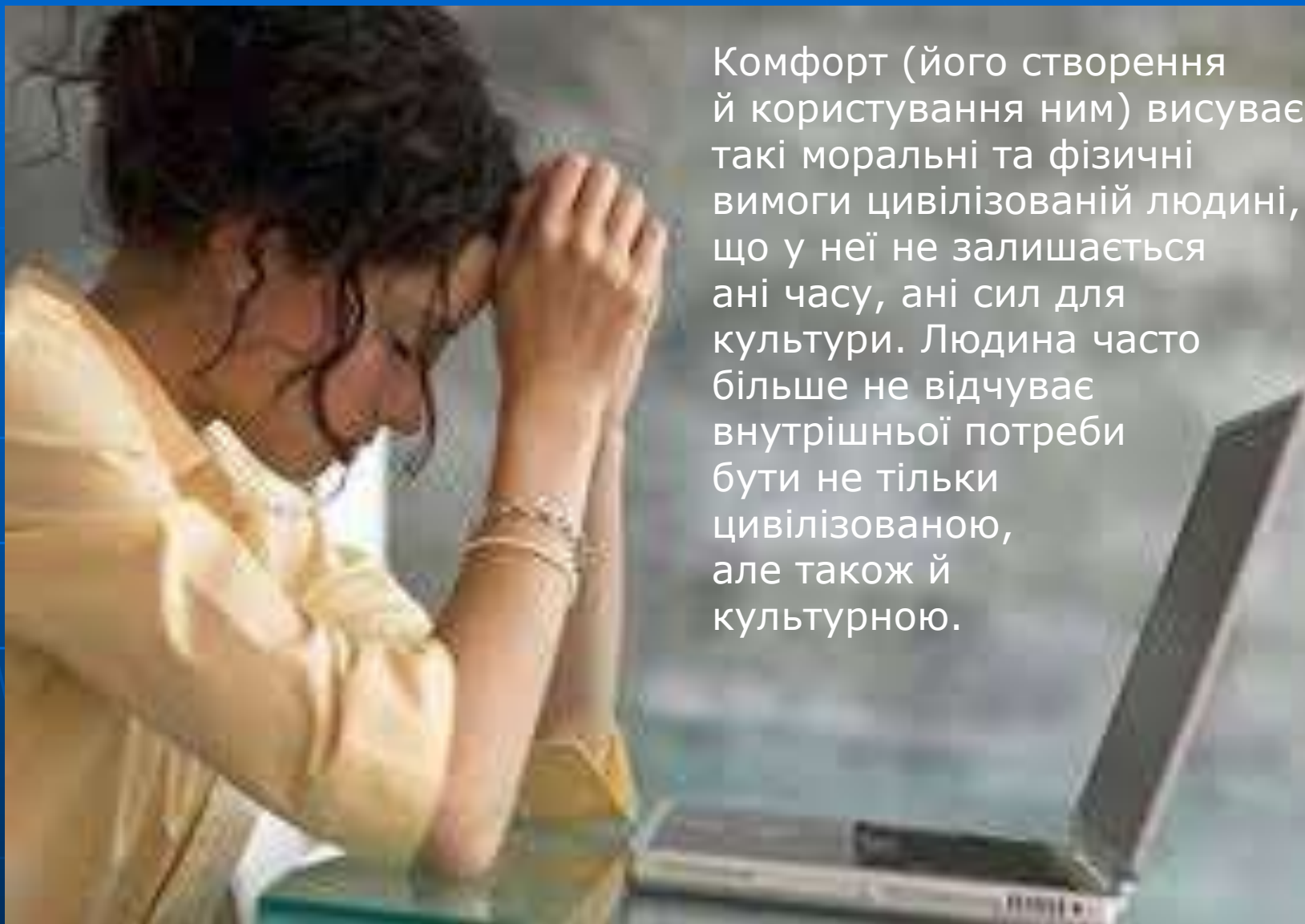

An aerial night photograph of a city, likely London, showing a dense network of lights from buildings and streets. The lights are reflected on a body of water in the foreground, creating a shimmering effect. The overall scene is dark, with the city lights providing the primary illumination.

Терміни “культура” , “цивілізація” часто застосовують як синоніми. Але у більшості випадків – це некоректно.

Цивілізація - це

- сходінка культури, що слідує за варварством, яка поступово привчає людину до планових, упорядкованих спільних дій з іншими людьми, що створює важливу передумову культури;
- як сукупність виключно техніко-механічного протиставлено культурі як царству оргнічно-життєвого у філософії Шпенглера, який стверджував, що культура у своєму розвитку занепадає до стану цивілізації й це призводить до загибелі культури.
- те, що дає “комфорт”, це зручність, що надається нам технікою.

Комфорт (його створення й користування ним) висуває такі моральні та фізичні вимоги цивілізованій людині, що у неї не залишається ані часу, ані сил для культури. Людина часто більше не відчуває внутрішньої потреби бути не тільки цивілізованою, але також й культурною.

Різницю між культурою та цивілізацією
можна представити так:

Культура -
змістовна сторона
духовної сфери
людини та суспільства

Цивілізація –
сукупність досягнень
техніки й пов'язаного
з ними комфорту

В сучасній філософії культури однією з провідних проблем є **проблема кризи культури**. Все активніше постають питання надмірної ідеалізації культури, апеляція до небезпеки, породженої самою культурою, яка загрожує як самій культурі, так і людині, що її створила. Джерелом такої небезпеки є те, що становить основу будь-якої культурної творчості, - влада над сущим.

В останні десятиліття влада над сущим – природою і людьми - невпинно зростає, а міра відповідальності, якість совісті, сила характеру не встигають за темпами такого зростання. Людина не готова до зростання її влади. Немає і дієвої етики користування владою.

Про правильне використання влади щодо природи людство заговорило на початку ХХ ст., що знайшло свій вияв у вченні про ноосферу, біля витоків якого стояли В.Вернадський, Е.Леруа та П.Тейяр де Шарден. Поняття "ноосфера" означає сферу взаємодії природи і суспільства, у межах якої людська діяльність стає співмірною енергетиці геологічних процесів.

Суть вчення Вернадського про ноосферу:

- Діяльність людини стає домінуючим чинником еволюції біосфери і всієї Землі як космічного тіла;
- Існування (розвиток) людства пов'язане з тим, що на певному етапі воно мусить взяти на себе відповідальність за особливості еволюції біосфери та інших процесів на планеті.

Це й буде початком епохи "ноосфери", ідейний стрижень якої – **екологічний імператив**.

Він має безпосереднє відношення як до природи, так і до людини, що зіткнулася з серйозними проблемами, які ставить перед людством сучасна цивілізація

Дегуманізація, втрачання людиною властивого їй духовного начала, почуття родинності до подібних собі, відчуженість, дефіцит любові, безпосереднього живого почуття, індиферентність, байдужість та інше розхитує засади культури.

Порятунок культури є одночасно порятунком людини, і навпаки: порятунок культури **людина мусить почати із себе,** ставши на шлях доброчесності.